

מסורת הש"ס

רש"י

נערה המאורסה

פרק עשירי

נדרים

ר"ן

סמ"א

עין משפט
נר מצוה

א מ"א מ"א מהלכות
נדרים הלכה יט סמג
לארץ נדרים טו"ע י"ד
סמג דל סמג טו:
ב (מ"א) שם ה"ל טו
טו"ע שם סמג טו:
א ג מ"א שם פ"ג ה"ל כ
טו"ע שם סמג טו:
ב ד מ"א שם הלכה כב
טו"ע שם סמג טו:

מוסף רש"י

ב"ה אומרים אין יכול
להפיר. אין הפרת חלק
הזהר כלום אלא אם
כן חזר ומפר חלקו
(מ"א ב"ה). יש שאלה
בהקשר. נערה המאורסה
שמי רשות עליה וקיים
החזק את נדרה והשמי
נשאל על נדרה שנעשה
שליח לתרומה בטעם הנדר
ואין הקמת חברו כלום,
אבל אם הפר האחד והשמי
נשאל על נדרה אין זה
על נדרה של זו ואח"כ הלך
זה שקיים ונשאל על הקמתו
(לקמן טו). ואין נשאלין
על ההפיר. אם הפר זה
אחד מן והלך חברו ונשאל
לחכם על נדרה. אין זה
שאלה. לפי שאין נשאלין
על נדר שאינו נדר כגון
זה שמופר במקרה היו נדר
ואינו נדר (טו).

תוספות

אמר רבי נתן הן דברי
ב"ש. אף כופא קאי
ובה"א אינו יכול להפיר
הנדר ש"מ מינו גיין
אז שמיפר חלקו וחלק
הבעל דקאי הלך הורש
לאז ובי"ה סברי מיקלש
קלש בהפירה דלז ומר
גרוע הוא הלך אין יכול
הבעל להורישו לאז דכי
נמי מינו גיין לא ילאו
לבעד וי"מ דבי"ה פליגי
נמי ארישא דהפר הבעל
ומת דלמר דמפר ובי"ה
אומרים אינו יכול להפר
כיון דהפר בעל מיקלש
קלש [ומתגרע] הנדר ולא
יועיל להתבטל ע"י הפרה
דלז גירודא וז"ל מינו גיין
ונשאל מדר חזקו ומועיל
לבעד הפרה דלז ויכול
להיות דלז פליגי בירשאו

ומפר ליכי ומופר
מינע למ"ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דלמר אף בגמר דבריו אדם תפוס וחילי מרוביהו וגי' הפרה עולה
ותמורת שלמים (תמורה דף ה'.) היט דוקא הם ידעוין לקיים שניהם אף זה אחר זה להביא בזמני שניהם עולה ומזה

שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת חוזר
האז ומפר חלקו של בעל. האי דקמתי חוזר לא שיחזור להפר
מה שהפר כבר דהיינו חלקו של אז אלא להכי מני חוזר משום שכבר
הפר חלקו ועכשיו חוזר ומיפר חלקו של בעל וזהכי סגי ואין צריך

שיחזור ויפר חלקו בעל עמנו משום דכיון
דלחיו לא מת אע"ג דמית לאז בעל
לא בטלה הפרה דאז: אמר רבי
נחמן בן יוסף דב"ש. דקסברי דיכול
האז להפר כזי האי גוונא ובהפרת
חלקו של בעל בלחוד סגי משום דהפרה
דאז כיון דלא מת לא אבטילא לה:
אזל דה"א אין יכול להפר כלל.
ואפי' חוזר ומפר חלקו וחלק הבעל.
וקא יציגין טעמא משום דל"ש מינו
גיין כשהפר האז מחלה הפר חלקו
כללז וחלק הבעל לא נגרע כלל אלא
עדיין הוא קיים לגמרי ומשום הוא
להורישו לאז וז"ל מקלש קלש
כשהפר האז חלקו נגרע חלקו של
בעל ואינו חשבו להורישו לאז דכיון
דאז אכתי איתיה הפרה דידהי לא

בטלה לה ואכתי נדרא בקלישותיה קאי ויין דקלש ליה חלקו של בעל
לא מני מפר אב. מיהו הני מילי בשלא נתאסרה לאחר אב נתאסרה
לאחר זו ביום אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה כדמתיא לקמן (דף
ע"א.) וכמו שפרשם עלה דההיא בס"ד. הדין הוא פירושא דהאי שמעתא
דמכא דעתין עילוייה וחזינא לרבנן טובא מילי דלא נהירי ולא
צריכי לן ולא חיישינא למכתביהו: בעי רבא יש שאלה בהקס.
אם קיים הנדר ונשאל זו ביום על ההקס מי מני מפר זו ביום או
לא אבל למחר פשיטא דלא מני מפר דלא גרע משמיקא: ואפי"ל
יש שאלה בהקס יש שאלה בהפר או אין שאלה. נראה דבעי דלף
על גב דבהפר לא שייך שאלה דבשלמא הקס כעין נדרא הוא אבל
הפרה לא אפילו הכי מבעיא לן אי יש שאלה בהפר משום דהפרה
והקמה איתקוש להדידי וכדלמרי' לקמן (טו.) שאני הכא דלמר קראי' אישה
יקיינו ואישה יפרנו את שצא לכלל הקס צא לכלל הפר לא צא לכלל
הקס לא צא לכלל הפר ומשום הכי בעי את"ל דיש שאלה בהקס
בהפר מהו מי אמרינן נהי דלא שייכא ביה שאלה אפילו הכי אמרינן
דיש שאלה "דליתקוש" איתקוש או דלמא לאיתמא דהפרה דלא חזיא
ליה לא איתקוש. ומסקינן מדרבי יוחנן דלענין שאלה לא איתקוש:
בעי רבא קיים ליכי קיים ליכי ונשאל על הקמה ראשונה מהו.
מי אמרינן כיון דבעידנא דלפיק הקמה שניה מפומיה לא חיילא תו
לא חיילא או דלמא נהי דבההיא שעתא לא חיילא היינו משום
דבההיא שעתא איתא להקמה קמייתא דלא שבקה ליה לנתייבא
למיחא אבל כי איתשיל אקמייתא משכחא בתייבא רוחא וחייילא:
ס"ש דאמר רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. לעיל
בפרק אלו ואלו מותרין (דף י"א.) אמר רבא אמתייתא דשבושע של
אורבא שבושע מותרין אבא. והכא נמי כי מתשיל אקמה קמייתא שניה
חלה עליו: בעי רבא קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אלא
אם כן חלה הפרה מהו. חזינא דצדק דבעי וזמאי דפשיטין דה
לרבה פשיטא ליה דהקמה לא חיילא דממ"א אי הפרה חיילא הקמה
שעה אי חיילי תרייהו לא לא שאני התם שנתן קצבה להקמה והפרה

אבל

משום דהפרת הבעל נתבטל לפי שאינו קיים בשעת הפרת האב או נמי שנחתמה לא הפר האב חלקו
חלק הבעל: אם הקים הבעל ושלל לחכם מהו שיוכל הבעל להפר ובו ביום מיירי דאי ביום של אחריו
לא מועיל שאלה דמוקס [לעולם וז"ל] כיון דקיים: יש שאלה בהפר. אם נשאל על הפרהו מי אמרינן שאמר
חזר לאיתמו או לא: מ"ש [דלמר ר"ן] נשאלים על ההקס ואין נשאלין על ההפר: בעי רבא קיים ליכי קיים ליכי ונשאל
על הקמה ראשונה מהו. מי אמר דיכול להפר לפי דהקמה שניה אינה כלום שהרי לא חתמה על הראשון או דלמא כי
משכחת רוחא חיילא: מ"ש [דלמר רבא אסן] נשאל על הראשונה כשנשבע ב' שבושע שלל יוכל כח א' דשבושע שניה
לא חתמה מדר ומושבע ועדמתי מהראשונה שניה חלה עליו דכי משכח רוחא חיילא וס"י כי משכח רוחא חיילא: קיים
ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה עד דחיילא הפרה מהו. מי חילא בתמא או קמא אבל לא מבעיא ליה [לא אמר]
קיים ליכי ומופר ליכי ולא אמר לא תיחול הקמה עד למחר וכו' דהא דהאי הקמה שאמר מחלה חלה על הפרה ולא
מינע למ"ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דלמר אף בגמר דבריו אדם תפוס וחילי מרוביהו וגי' הפרה עולה
ותמורת שלמים (תמורה דף ה'.) היט דוקא הם ידעוין לקיים שניהם אף זה אחר זה להביא בזמני שניהם עולה ומזה

שלמים

אבל דאי אפשר לחול זה אחר זה כיון דתל הראשון לא מחול אחריו שני:
קיים ליכי ומופר ליכי ולא תיחול הקמה אלא אם כן תיחול הפרה מהו. והאי אם אמר קיים ליכי ומופר
מינע למ"ד תפוס לשון ראשון אלא אפילו לרבי יוסי דלמר אף בגמר דבריו אדם תפוס וחילי מרוביהו וגי' הפרה עולה
ותמורת שלמים (תמורה דף ה'.) היט דוקא הם ידעוין לקיים שניהם אף זה אחר זה להביא בזמני שניהם עולה ומזה

שמע אביה והפר לה. זו ביום ולא הספיק הבעל לשמוע שיפר לה
עד שמת חוזר (א) ומיפר חלקו של בעל ואין צריך להפר חלקו הואיל
וכבר הפר: ב"ה אומרים אין יכול להפר. חלקו של בעל כללז אפי"ר
חוזר ומיפר חלקו עמו משום דסבירא לכו מקלש (ב) היכא דהפר חד

שליח איסורא חמור כדמחלה וכוין
דלכתי הנדר שלם הוא מיבעי ליה
לבעל חלקו וחלק הבעל דנמרוקנה
רשותו לו: וזים שמאי סברי מינו קא
גיין. כי קדם האז והפר חלקו חמור
לשנים ונתבטל חזיו ועדיין חזיו קיים
וכשמיפר עכשיו חלקו של בעל הוא
שלו מופר: ש"מ. דתנאי אינו ומקלש
קלש כבית הלל: יש שאלה בהקס.
שם קיימו לה נדרה האז והארוס
ונשאלו על הקמתן מהו מי יש שאלה
ויכולין להפר לה או לא: יש שאלה
בהפר. היכא דקיים האחד והפר
האחד יכול האחר לשאול על הקמתו
במקום שהפר כבר השני והוא מופר (א):
ענין אחר יש שאלה בהפר. כל"ה את"ל

יש שאלה בהקס מי הוא מופר הנדר בצאותה שאלה דהקמה דאין
צריך לומר לה (ב) בהפרתו או אין שאלה בהפר דלא הוא מופר אפי"ר
מפר לה בעל או האז לאחר שנשאל דבצאותה שאלה דהקמה לא הוא
מופר לה: ס"ש נשאלין על ההקס. ללישנא קמא נשאלין על ההקס
ומותרין להפר לה: ואין נשאלין על ההפר. דהיכא דקיים אחד והפר
אחד אין נשאל (ג) אלא או כולו בשאלה או כולו בהפרה בעינן.
וללישנא בתרא נשאלין על ההקס ומותרין להפר לה אח"כ ואין נשאלין
על ההפר דאין הנדר מופר ביום שמתיה החכם לבעל ההקמה האפי"ר
מיפר לא בעל או אב לאח"כ: ע"א יש שאלה בהקס. שקיים לה הבעל
או האז הנדר ואח"כ הלך ונשאל עליו לחכם והמירו החכם (ד) מי
אמרינן דכיון שקיים את הנדר שזב אין נשאלין עליו ולא הוא שאלה
מעליא או דלמא כיון שהמירו חכם בטלה הקמתו וצ"ל הנדר: אפי"ל
יש שאלה בהקס יש (ה) שאלה בהפר. כלומר במקום הפר שם
שמע את נדרה ולא רצה להפר אלא הלך ונשאל זו ביום על אותו
נדר לחכם מאי מי אמרינן הואיל אם היא הולכת לחכם ונשאלת לו
שיהא ממירה דלא לדברי הכל אם נשאלת לחכם יכול להמיר לה
הכא נמי אם נשאל לחכם על נדר כזו יהא מותרה הואיל ואי
בעי מני מיפר: ס"ש דלמר רבי יוחנן נשאלין על ההקס. בצאותו
ענין שפירשתי ואין נשאלין על ההפר כמו כן: קיים ליכי קיים ליכי.
תרי זימני ונשאל על הקמה ראשונה וצ"ל: מהו. כלומר הקמה
שניה דלא נשאל עליה בטלה בצאותה שאלה אי לא: ס"ש דלמר רבא.
רבא אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ה"א אם נשאל על הקמה
ראשונה שניה חלה עליו: אמר קיים ליכי ומופר ליכי.
בתוך כדי דבור ולשון הזה אמר בתוך כדי דבור ראשון ולי מיחול
הקמה אח"כ חלה הפרה מהו מי ביטל ההקמה וקיים ההפרה אי לא:
ת"ש

לקמאי ז"ל מילי דלא נהירי ומשום הכי מפרשנא דה מאי דליתחזי לי.
לא חיילא דנהי דלקמן (דף ע.) מספקא לן קיים ליכי שעה ומופר ליכי

אב"ל ב"ה סברי מקלש קליש. ויין דלא אפשר דנשאר חלק הבעל שלם אין זו דמי
להורישו לאז ולא תפסה זה וזה ואין האז יכול להפר חלק הבעל ואפי"ר דנתבטלה הפרה האז כיון שלל הפר הבעל
מינע מדר כשהפר חלק קלש חלק הבעל אבל גירשא דברייתא היכא דהפר הבעל ומת דנמרוקנה רשות לאז ומפר
לכל ולא אמרינן מדר שהפר הבעל מקלש קלש חלק האז ושוב אין לו הפרה [כשמת] הבעל דדוקא היכא דמקלש קלש
חלק הבעל על ידי הפרת האז אין האז יכול לזכות בו אבל בירשאו שהאז קיים יכול הוא להפר חלקו אף על גב דמקלש
קלש ואבזו או נמי מפר חלק הבעל: יש שאלה בהקס. אם אמר לה קיים ליכי ונשאל לחכם על הקמתו מהיכל ליה הפרה
לא או לא אמרינן הא דבעי ביה לא יחל דברו ודורשין אבא אחרים מוחלין לו אבזו קיים מדר של ששמו לא לו דלמא
קיים מדר נכר דמית: יש שאלה בהפר או לא. מי אמרינן כיון דיש שאלה בהקס הוא הדין נמי בהפר ואם הפר לה
ונשאל לחכם על הפרה חזר הנדר לקדמותו או דלמא נהי דיש שאלה להקם היינו משום דקיום מדר נכר דמי אבזו הפרה
אין לה שאלה: קיים ליכי קיים ליכי שני פעמים. ונשאל על הראשונה מהו מי אמרינן השני כמאן דליתיה דמי כי כבר
נתקיים הנדר על ידי הראשון או דלמא השתא דנשאל על הראשון חל השני וצריך לישאל גם עליו: ת"ש דלמר רבא אבא
נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. רבא אמרנא לאיתמא אהא דתמן כפ"א דשבושע (דף כ"א.) שבושע שלל אבא
שבושע שלל אורבא ואבא אינו חלה משום דלזין שבושע חלה על שבושע ואמר רבא אם נשאל על הראשונה חייב
על השניה משום דשניה מתלה מלוא וקיימתא וליי משכחת רוחא חיילא והוא הדין קיים ליכי קיים ליכי דשני חל לבי משכח
ליכי ולא אמר לא מחול הקמה אלא אם כן מחול הפרה פשיטא דהא הקמה שאלת בתמלה ואפילו לא מחול הראשונה ואפילו לא מחול

להביא בזמני שניהם עולה ומזה

(א) לקמן ע"א. (ב) לקמן
ע"א. (ג) ונליק יח. שבושע
ז"ל. (ד) ונמכר לו.
(ה) ופ"ש היטב וצריך חילא
על נכון וכו' ברש"י שכתבו
מכאן דלעיל יח.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמע אביה
וכי חזר האב ומיפר
חלקו: (ב) ד"ה קליש
אומרים וכי מקלש קליש
היכא דהפר וכי שאין
איסור חמור כ"ל והד"א
ע"ש ד"ה וכו' וד"ה ש"מ:
(ג) ד"ה יש שאלה וכי והוי
מופר או לא הס"ד וצ"ל
ע"ל סוף הפקד פ"י ב"ה
ע"ש דף ע"ט: (ד) ד"ה
ע"א יח וכי לומר לא
תו בהפר או אין שאלה:
(ה) ד"ה ואין נשאלין וכי
אין נשאל על הקמתו
אלא או כולו בקיום או
כולו (בהפירה) מ"ה וצ"ל
ס"א בשאלה: (ו) ד"ה
ע"א יש שאלה בהקס וכי
עליו לחכם והמירו החכם
מאי מי אמרינן דכיון וכי
מני מיפר או לא הס"ד:
(ז) ד"ה מ"ש דלמר וכי
ומותרין אהא דתמן שבושע
שלל וכי ואמר רבא:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה בעי רבא וכו'
דליתקוש איתקוש. עיין
בכ"ר לקמן דף ע"ב ע"ב
ד"ה למימלא:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

[א] גמ' יש שאלה בהקס או
אין שאלה בהקס. כ"כ
עמ"ש על הגליון לעיל דף ע"ב
סו ע"ה ד"ה וק"י:

פירוש הרא"ש

שמע אביה והפר לה
ולא הספיק הבעל לשמוע
עד שמת חוזר האב
ומפר חלקו של בעל. הן
לא שמינעין מרישא דכיון
דהפר האז מני הבעל
ולא תמורה בצאותה הפרה
שוב לא תועיל הפרתו דלא
מנינו שתי הפירות בלש
אחד קמ"ל: הן הן דברי
ב"ש. דסבירא לכו מינו
גיין ובהפרה האז נשאל
חלק הבעל שלם בציבורו

וחיה זה אב ומפר חלקו של בעל:
להורישו לאז ולא תפסה זה וזה ואין האז יכול להפר חלק הבעל ואפי"ר דנתבטלה הפרה האז כיון שלל הפר הבעל
מינע מדר כשהפר חלק קלש חלק הבעל אבל גירשא דברייתא היכא דהפר הבעל ומת דנמרוקנה רשות לאז ומפר
לכל ולא אמרינן מדר שהפר הבעל מקלש קלש חלק האז ושוב אין לו הפרה [כשמת] הבעל דדוקא היכא דמקלש קלש
חלק הבעל על ידי הפרת האז אין האז יכול לזכות בו אבל בירשאו שהאז קיים יכול הוא להפר חלקו אף על גב דמקלש
קלש ואבזו או נמי מפר חלק הבעל: יש שאלה בהקס. אם אמר לה קיים ליכי ונשאל לחכם על הקמתו מהיכל ליה הפרה
לא או לא אמרינן הא דבעי ביה לא יחל דברו ודורשין אבא אחרים מוחלין לו אבזו קיים מדר של ששמו לא לו דלמא
קיים מדר נכר דמית: יש שאלה בהפר או לא. מי אמרינן כיון דיש שאלה בהקס הוא הדין נמי בהפר ואם הפר לה
ונשאל לחכם על הפרה חזר הנדר לקדמותו או דלמא נהי דיש שאלה להקם היינו משום דקיום מדר נכר דמי אבזו הפרה
אין לה שאלה: קיים ליכי קיים ליכי שני פעמים. ונשאל על הראשונה מהו מי אמרינן השני כמאן דליתיה דמי כי כבר
נתקיים הנדר על ידי הראשון או דלמא השתא דנשאל על הראשון חל השני וצריך לישאל גם עליו: ת"ש דלמר רבא אבא
נשאל על הראשונה שניה חלה עליו. רבא אמרנא לאיתמא אהא דתמן כפ"א דשבושע (דף כ"א.) שבושע שלל אבא
שבושע שלל אורבא ואבא אינו חלה משום דלזין שבושע חלה על שבושע ואמר רבא אם נשאל על הראשונה חייב
על השניה משום דשניה מתלה מלוא וקיימתא וליי משכחת רוחא חיילא והוא הדין קיים ליכי קיים ליכי דשני חל לבי משכח
ליכי ולא אמר לא מחול הקמה אלא אם כן מחול הפרה פשיטא דהא הקמה שאלת בתמלה ואפילו לא מחול הראשונה ואפילו לא מחול